

Jämsä

13.3.2024

viite Keski-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvaeluiden  
monikanavainen palveluverkko  
Lausuntopyynnön diaarinumero: Hyvaks/523/00.01.03/2024

**JÄMSÄN KAUPUNGIN VAMMAISNEUVOSTON KANNANOTTO JÄMSÄLÄISTEN  
VAMMAISTEN NÄKÖKULMASTA KESKI-SUOMEN HYVINVOINTIALUEEN  
MONIKANAVASEEN PALVELUVERKKOON**

Jämsän vammaisneuvosto käsittelee pyydettyä lausuntoa tarkemmin perusteltuna tavallisen kuntalaisen näkökulmana ja lisää niihin seuraavia näkemyksiä vammaisen henkilön kannalta.

Tärkeimpänä pidämme vammaisille kaikkien sosiaali- ja terveystalvaelujen saatavuuden takaamisen koko Jämsän alueella lähipalveluina toteutettuna taajamalähtöisesti. Niiden on oltava myös vammaisille aina saavutettavissa laajasti ymmärrettynä esteettömyyden kannalta eli palvelut on turvattava kaikille oli henkilö esim. liikunta-, näkö-, kuulo- tai monivammainen. Myös kaikkia eri pitkäaikaissairauksia sairastaville palvelut vastaavin vaatimuksin. Kaikkia tarvittavia kommunikaation tukia on oltava tarjolla mm. tulkkausta ja pistekirjoitusta niitä tarvitseville.

Vammaisneuvosto korostaa myös helposti "unohtuvaa" seikkaa kaikessa näihin liittyen, että yli 65-vuotias voi olla vammainen, ei ikääntynyt vanhus. Sen mukaan ne palvelut tuotettaisiin ja järjestettäisiin eli ettei ikääntynyttä vammaista vaan käsitellä pelkkänä vanhuksena.

Toimipaikkojen korvaaminen eri taajamissa puhutuilla "terveysbusseilla" jää täysin arvailun varaan niiden soveltuvuudesta sähköpyörätuoli, pyörätuoli, rollaattori ym. apuvälineitä käyttäville vammaisille. Silloinhan edellytettäisiin myös riittävän toimivaa inva-nostinta "busseihin." Myöskin useat sairaudet sekä vammat aiheuttavat lisääntyntä wc:n tarvetta heikentyneen pidätyskyvyn vuoksi. Tällöin "bussi" pitää varustaa kaikille sopivalla wc:lläkin.

Jos "bussi" ei ole tuollainen, niin sehän tarkoittaa lisää kuljetustarvetta meidän taajamista tuonne tulevaan ainoaan Jämsän terveystalvaelmalle Kela taksein tai omaisten ja ystävien kyyditseminä. Niistä seuraa ja myös siirretään ylimääräistä kulua vammaisille ja sairaille. Taksien saatavuus niin VPL, Kela ja "siviilikyydeissä" ei ole edelleenkaan parhaalla tasolla ja nuo kaikki kilpailevat keskenään taksiliikenteessä.

Digipalveluiden osalta pidetään jo yhteyksien toimimista koko Jämsän alueella hieman epävarmana samoin kuin sopivien laitteiden hankintaa ja osaamista niiden käytössä. Miten näitä edesautettaisiin?

Terveyspalveluiden osalta erikoissairaanhoidon mukaan lukien mitä tänne Jämsään jää vammaisille sekä pitkäaikaissairaille ja mitkä siirtyvät Novaan on epäselvyyttä. Tästä nykytilanteenkin hahmotus on hankalaa meille tavallisille vammaisille kaikki sairaudet huomioiden. Tuleeko kuinka paljon yllätyksinä? Vaikka esimerkkinä neurologia. Siirtyvätkö kaikki palvelut Novaan? Neurologille pääsy on aina ollut aika vaikeaa sinne. Onkohan tilanne parantunut, kun esim. aivosairaudet ovat lisääntymään päin? Myös esim. dialyysipalveluiden tulee säilyä täällä Jämsässä.

Kohtaan vammaisten asumispalvelut ja niiden kehittämiseen sekä toimipisteiden sijoittumisen periaatteisiin toteamme, että ennen mihinkään asumispalveluysikköön siirtymistä mahdollistetaan asiakkaiden asuminen omassa kodissaan mahdollisimman pitkään ja sen tukemiseen on oltava riittävät resurssit myös täällä Jämsässä. On turvattava riittävä henkilökohtainen avun saanti, omaishoidon arvostaminen myös rahallisesti, lyhytaikainen hoivapalvelu sitä tarvitseville ja ne hyvin toimivat VPL-kuljetuspalvelut sekä esteetön julkinen liikenne. Kaikki tarpeelliset kodinmuutostyöt asumisen esteettömyyteen ym. liittyen on toteutettava.

Vammaisen säännöllinen lääkinnällinen kuntoutus ja toimintakyvyn ylläpitäminen sekä arviointi ovat tärkeä osa kotona asumisen tukemista. Parhaiten tämä tapahtuu joko terapiatiloissa tai kotona kasvokkain yksilökuntoutuksena aina ensisijaisesti. Myös sopeutumisvalmennusta on oltava sitä tarvitseville. Erilaiset ryhmäkuntoutukset, jumpat yms. eivät saa syrjäyttää niitä. Hyvänä tukena ne ovat lisäämään vammaisen niin halutessaan. Kuntoutus ei saa päättyä, jos vammaisen täyttää 65 vuotta ja jos on saanut sitä Kelan kustantamana. Sen on jatkuttava vähintään samantasoisena iästä riippumatta.

Myös laadukkaiden erilaisten apuvälineiden saanti ja huolto ovat perusedellytyksiä vammaisen asumiseen ja arkeen. Kaikki nämä mahdollistavat myös jopa vammaisen työssäkäynnin. Työvalmennussäätiö Avitus järjestää täällä laadukasta kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaa. Sen jatkuminen on suotavaa ja myös muiden kuntoutus-, työvalmennus- ja projektipalveluiden jatkuminen.

Eikä asumisyksiköitä tarvitsevia siirrellä asiakastarpeiden mukaisesti asumaan maakuntaan sinne missä on suurin tarve. Tähän suoraan liittyen vammaisneuvoston tietoon on tullut juuri nyt myös suurta pulaa erityisesti nuorten kehitysvammaisten asumispalveluista eli pitkät jonot paikallisiin tuetun asumisen yksiköihin.

Asiakkaan ja omaisten omaa tahtoa on aina kuunneltava palveluita järjestettäessä laatimalla palvelusuunnitelma ja pitämällä se ajan tasalla. Tilannetta, jossa asiakas vertailee hyvinvointialueiden palveluiden tasoa toiseen hyvinvointialueeseen ei saa tulla. Näin kehoitettaisiin valitsemaan toinen hyvinvointialue, jos siellä on paremmat palvelut.

Pätee myös kaikkeen muuhunkin vammaispalveluihin!

Pohjana näille kaikille on voimassa olevat Vammaispalvelulaki ja YK:n vammaissopimus sekä yhdenvertaisuuslaki.